

Vyplatí se (více) pracovat?

Jan Pavel

MF, oddělení 316 - Koordinace hospodářských politik

Smilovice – květen 2005

Koncept měření demotivací

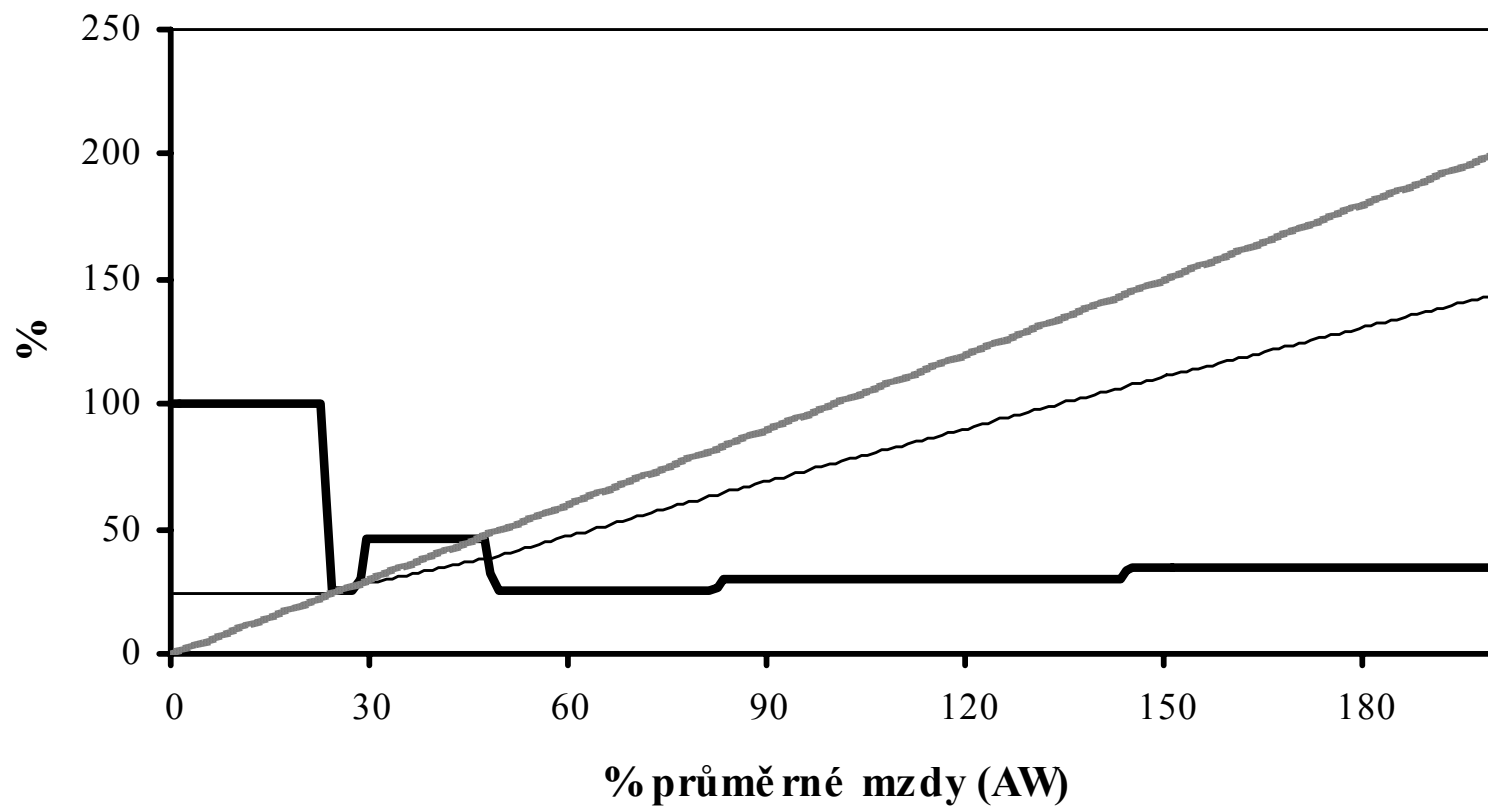
- důvod: interakce daňového a dávkového systému
- Mezní efektivní daňová sazba pro zaměstnané osoby

$$METR(EP) = 1 - \frac{\text{změna čistého příjmu}}{\text{změna hrubého příjmu}}$$

Současné přístupy

- teoretický (OECD)
 - všichni platí všechny daně (která mají) a čerpají všechny dávky (které mohou)
 - výhoda: možnost mezinárodního srovnání
 - nevýhoda: není napojeno na reálnou strukturu domácností
- praktický (EU-OECD)
 - vychází z výběrových šetření
 - výhoda: zobrazení reálného rozložení hodnot mezi domácnostmi
 - nevýhoda: velká časová prodleva, v ČR nedostatečná kvalita dat

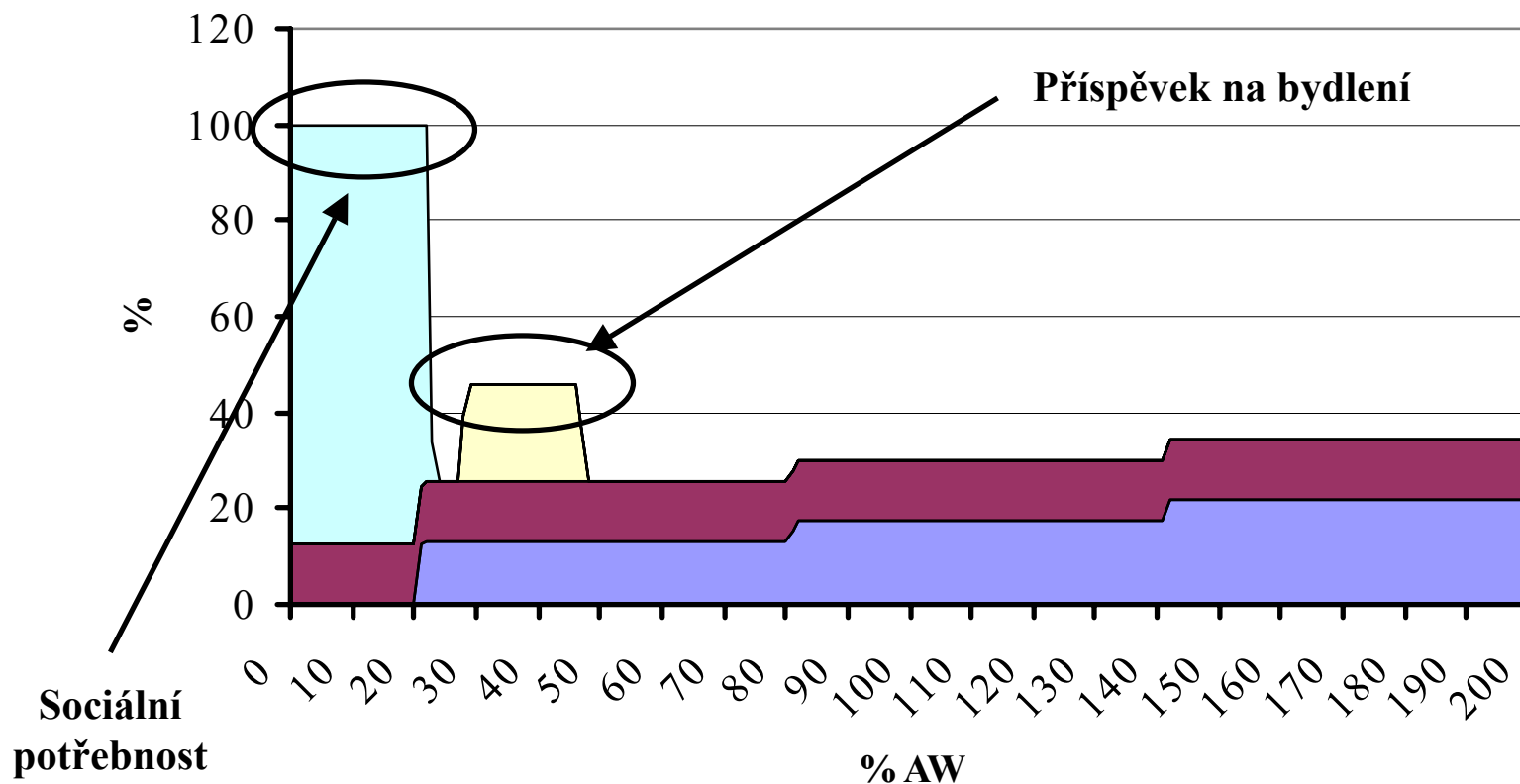
ČR – domácnost jednotlivce I

— METR (EP) — Čistý příjem jako % AW — Hrubý příjem jako % AW

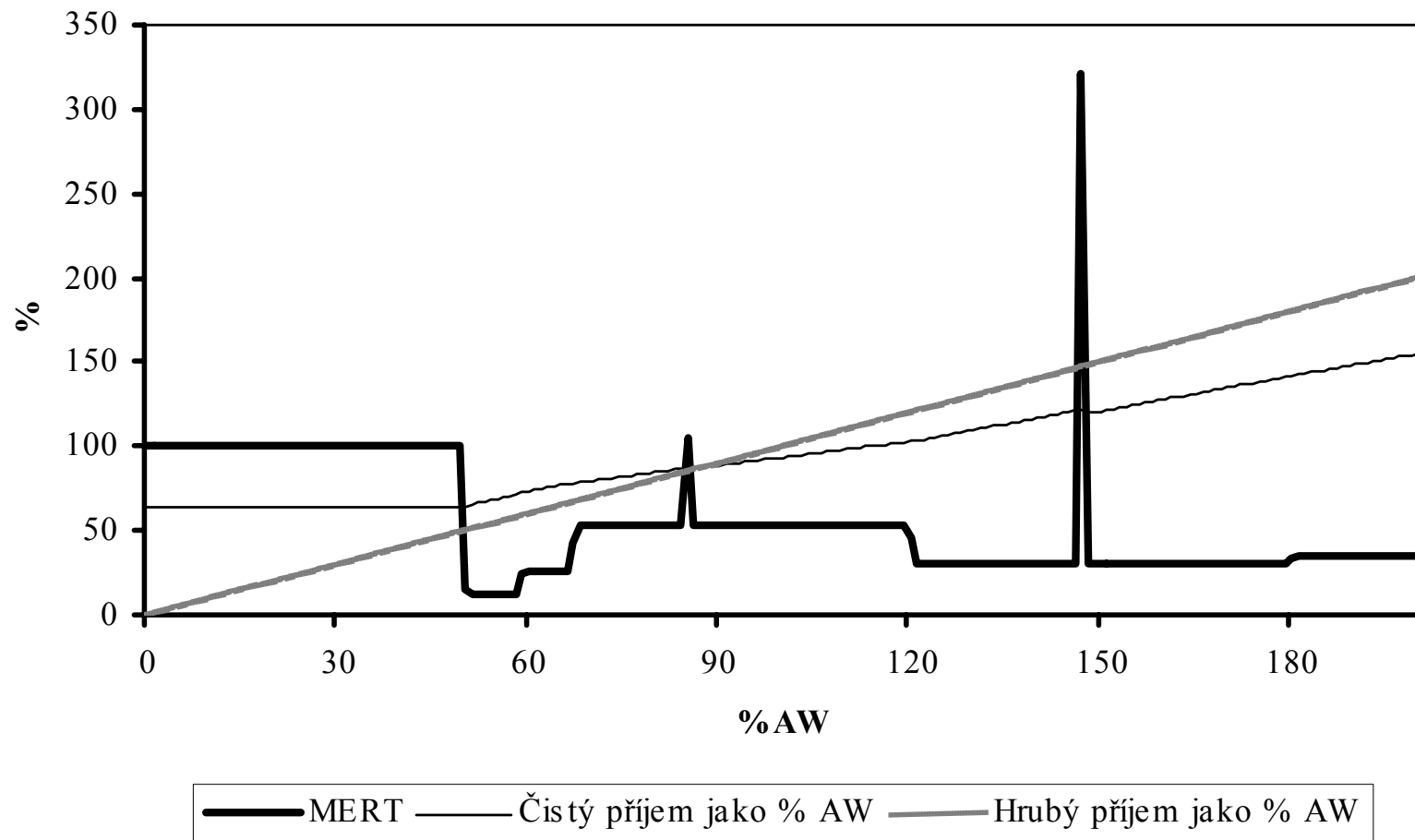
ČR – domácnost jednotlivce II

Co způsobuje vysoké hodnoty?

Rodina s dětmi

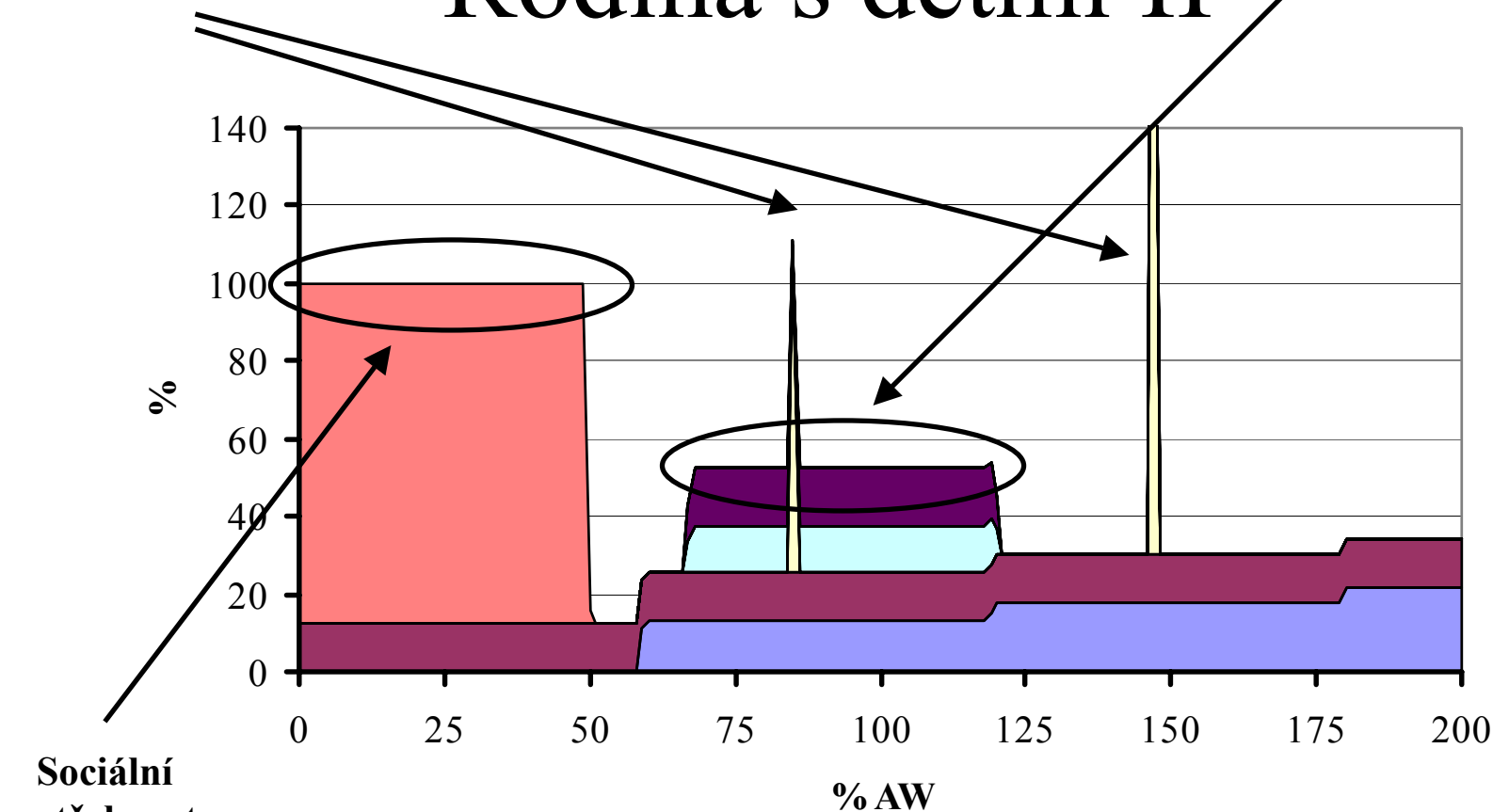
(manželé jeden příjem, dvě děti)

Rodina s dětmi II

Přídavky na děti

Příspěvek na bydlení a
sociální příplatek

■ Daň z příjmů	■ Soc. a zdrav. pojištění	■ Přídavky na děti
■ Příspěvek na bydlení	■ Sociální příplatek	■ Sociální potřeba

Závěr I – Jak snížit vysoké hodnoty METR (EP)?

snížení nejnižší sazby DPFO

*

zvýšení odčitatelných částek

**

reforma dávek

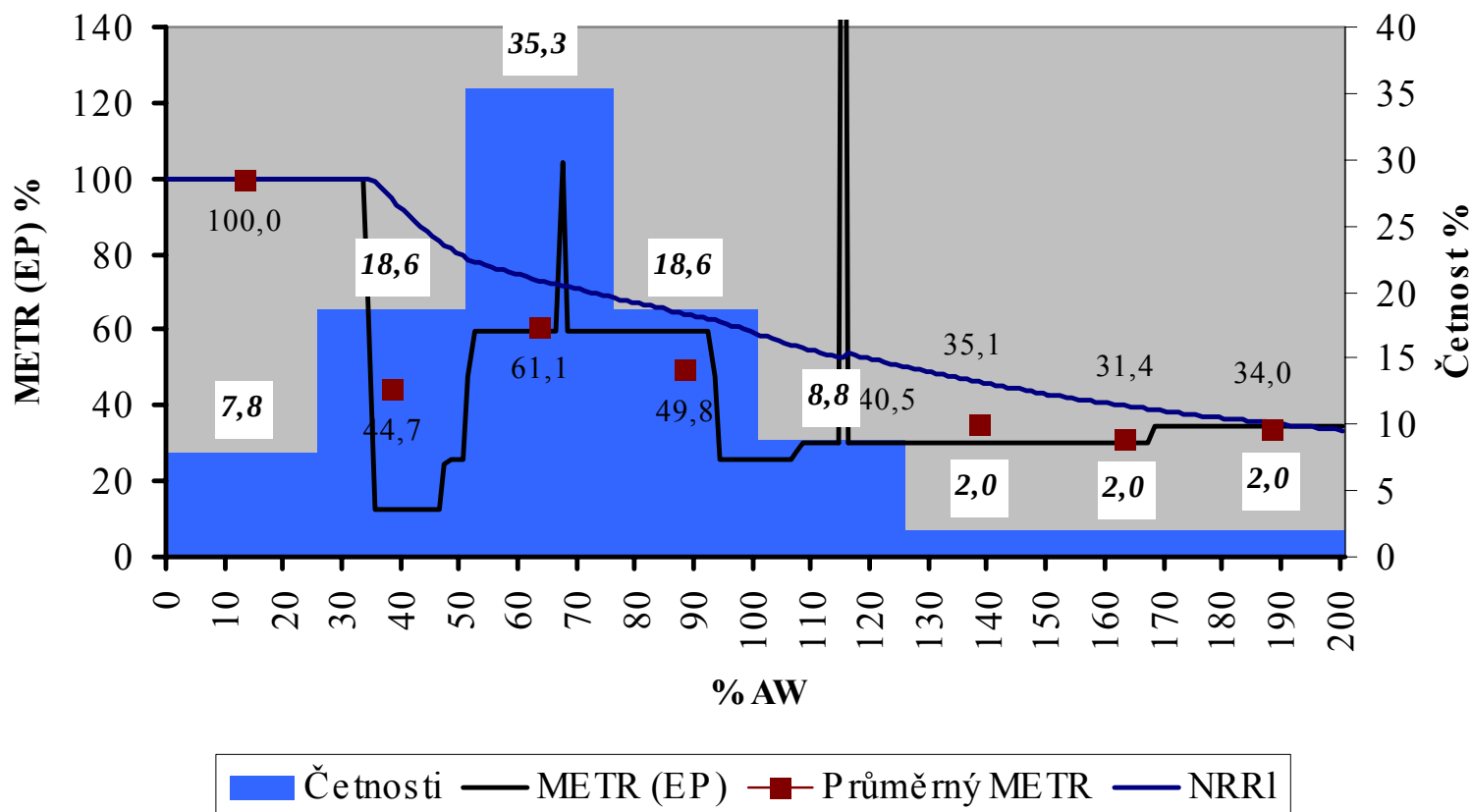
Jsou vysoké hodnoty METR (EP) skutečně problém?

- Kolik domácností je postiženo 100 % sazbami METR (EP)?
 - čistý příjem menší než životní minimum
- Kolik domácností je postiženo vysokými sazbami METR (EP)?
 - METR (EP) větší než 40 %

Řešení I

distribuce METR (EP) u jednotlivých typů domácností

METR (EP) a jeho distribuce mezi domácnostmi v roce 2002 - jedna osoba, dvě děti

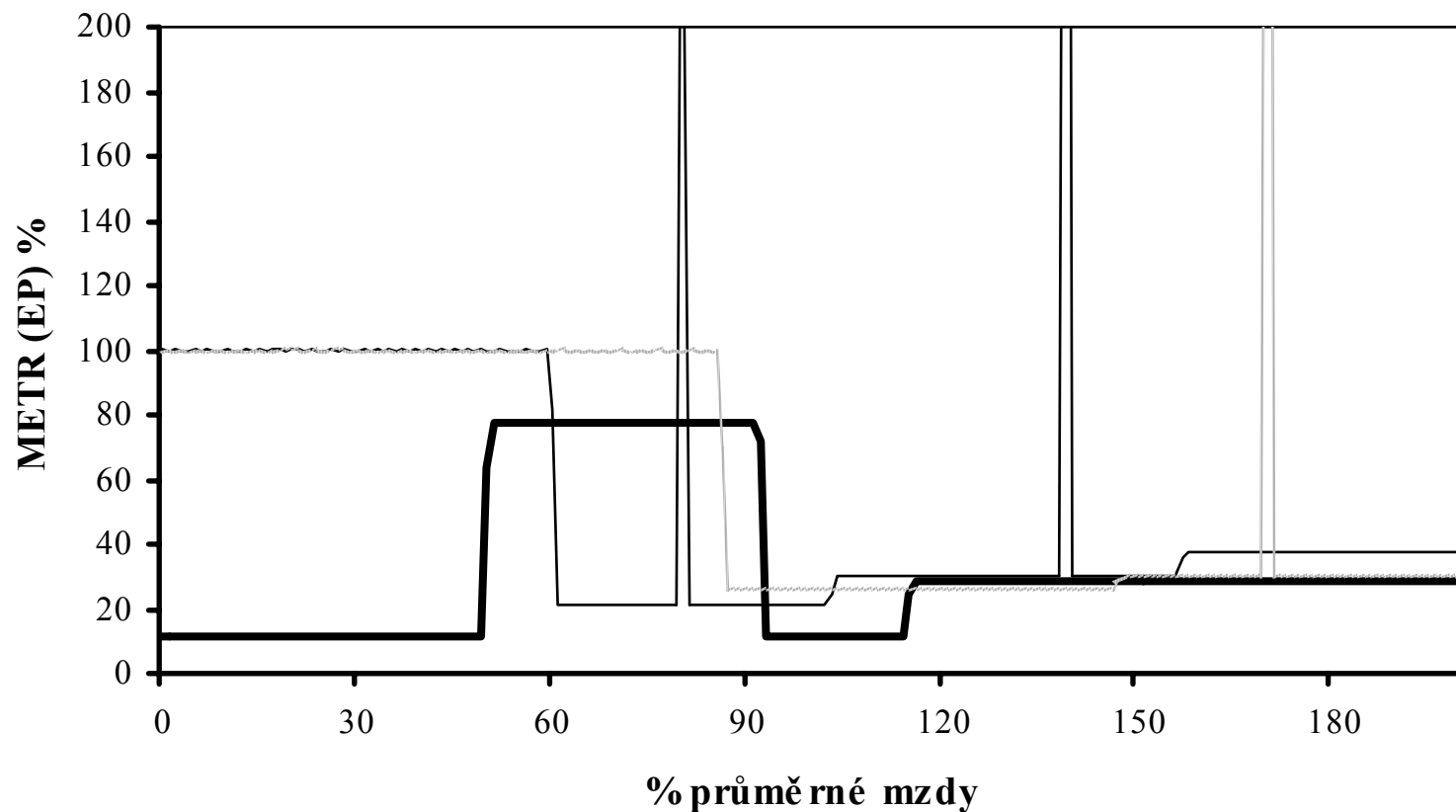
Řešení II

výpočty z výběrových šetření

Typ domácnosti	METR (EP) = 100	METR (EP) > 40
(kde alespoň jeden pracuje)	%	%
Jednotlivec	0,5	6,8
Čistá úplná rodina		
a) bez dětí	0,5	4,4
b) jedno dítě	3,3	22,9
c) dvě děti	2,7	29,8
c) tři a více dětí	7,2	57,0
Čistá neúplná rodina		
a) jedno dítě	5,1	42,7
b) dvě děti	15,6	80,1
c) tři a více dětí	19,1	75,2
Všechny typy rodin	2,6	19,2

Jak zlepšit systém? – Příklad Slovensko

(manželé, jeden příjem, dvě děti)

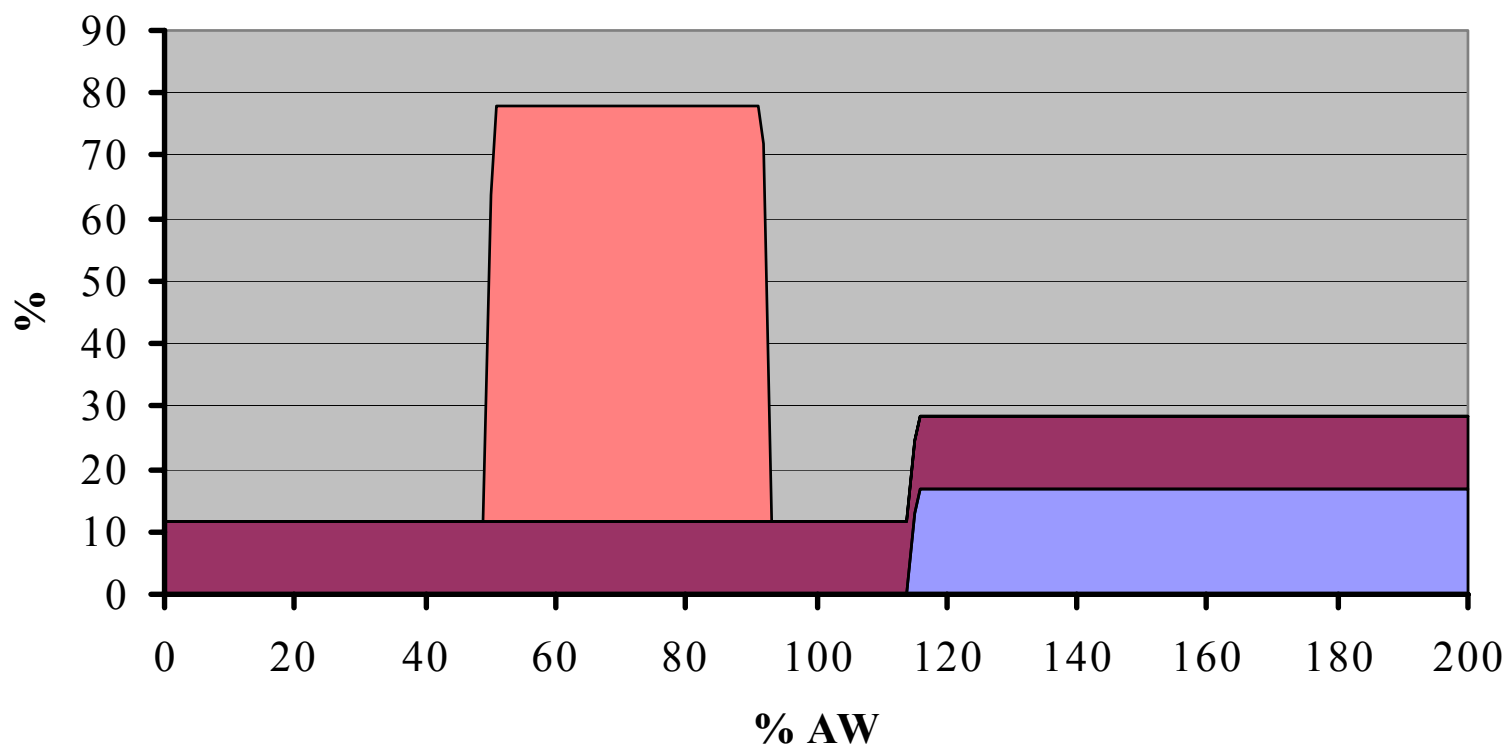
— METR (EP) 2003 po reformě — METR (EP) 2003 před reformou METR (EP) 1995

Slovenská reforma - opatření

- zavedení daně z příjmů fyzických osob s jednotnou sazbou ve výši 19 %;
- vázání velikosti odčitatelných položek u daně z příjmů fyzických osob na hodnotu životního minima;
- záměna odčitatelné částky na dítě za daňový bonus;
- péče o nezaopatřené dítě umožňuje snížit sazbu pojistného na sociální zabezpečení;
- zavedení plošných přídatků na děti;
- zavedení maximální hranice pro dávky z titulu sociální potřeby;
- započítávání pouze části příjmu z práce do rozhodného příjmu pro přiznávání dávek z titulu sociální potřeby.

Slovensko

manželé, jeden příjem, dvě děti

Daň z příjmů Soc. a zdrav. pojištění Sociální potřeba

Doporučení

1. zvýšit provázanost daňového systému se systémem sociálních dávek s cílem minimalizovat počet situací, kdy jsou souběžně pobírány sociální dávky a placeny daně (pozitivní jsou zejména maximální stropy pro vyplácení dávek z titulu sociální potřeby a omezení započítávání příjmů z práce do rozhodného příjmu pro výpočet sociálních dávek);
2. snížit zatížení nejnižších příjmových skupin pojistným, přičemž případná úleva by neměla být konstruována skokovitě, ale co nejvíce spojitě;
3. zpomalit tempo růstu životního minima (aby tak bylo zabráněno vtahování dalších rodin do dávkového systému z titulu sociální potřeby);
4. snížit počet sociálních dávek;
5. sloučit sociální příplatek s přídavky na děti a změnit konstrukci na lineární.